

Omprövning av beslut enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP) och enligt lagen (1998:702) om garantipension (GPL)

Försäkringskassans ställningstagande

Om Försäkringskassans beslut blivit oriktigt på grund av uppenbart oriktig rättstillämpning eller uppenbart misstag i fråga om faktiska förhållanden eller annan uppenbar försummelse eller systemfel ska detta anses som andra synnerliga skäl enligt 13 kap. 13 § andra stycket LIP.

Bakgrund

I förarbetena till LIP finns det endast ett exempel på vad som bör anses som ”andra synnerliga skäl” för omprövning enligt 13 kap. 13 § andra stycket LIP. Det är då ett beslut blivit fel på grund av att uträkningar eller liknande blivit fel till följd av något systemfel (prop. 1997/98:151 s. 754).

Någon praxis som ger ledning då det gäller vad som bör anses som ”andra synnerliga skäl” enligt detta lagrum finns inte. Det finns därför behov av ett ställningstagande till hur Försäkringskassan ska tillämpa bestämmelsen.

Enligt 37 b § förvaltningsprocesslagen (1971:291) får resning beviljas i mål eller ärende om det på grund av något särskilt förhållande finns synnerliga skäl att pröva saken på nytt.

Enligt praxis anses synnerliga skäl för resning till fördel för en enskild föreligga dels då ett beslut har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag, dels då det bygger på en klart oriktig rättstillämpning eller på ett uppenbart misstag i fråga om faktiska omständigheter. Dessa resningsgrunder anses dock inte kunna åberopas av det allmänna till nackdel för en enskild (bet. SOU 1992:138 s.127 f., RÅ 1999 not 247 och RÅ 2004 not 141).

I förarbetena till LIP sägs att om underlaget för beslutet var uppenbart felaktigt eller ofullständigt eller om det föreligger andra synnerliga skäl kan omprövning göras både när det är till fördel och när det är till nackdel för den enskilde (prop. 1997/98:151 s. 754). Omprövning till nackdel för en

enskild av ett beslut enligt LIP bör därför kunna göras på samma grunder som beslutet kan omprövas till fördel för den enskilde.

Det finns inte några skäl för att inte uppenbart oriktig rättstillämpning och uppenbara misstag i fråga om faktiska omständigheter, vilka förhållanden anses utgöra synnerliga skäl för resning till fördel för en enskild, också bör anses som synnerliga skäl för omprövning enligt 13 kap. 13 § andra stycket LIP.

Det är ofta svårt att i efterhand bedöma vad en felaktig eller underlåten registrering i datasystemet beror på. Kan man anta att den beror på en uppenbar försummelse är det rimligt att ett beslut som grundar sig på försummelsen ska kunna omprövas i samma omfattning som ett beslut som grundar sig på ett uppenbart misstag i fråga om faktiska förhållanden. En sådan annan försummelse bör därför också anses som synnerliga skäl för omprövning enligt 13 kap. 13 § andra stycket LIP.

Aktuella bestämmelser

13 kap. 13 § LIP reglerar när Försäkringskassan får ompröva ett beslut enligt LIP utan att den enskilde har begärt detta.

Enligt 13 kap. 13 § första stycket LIP ska då ett beslut om pensionsgrundande belopp (PGB), pensionsrätt, pensionspoäng eller vårdår omprövas omprövningsbeslutet meddelas inom ett år efter fastställelseåret. Ett annat beslut får omprövas till fördel för den enskilde inom två månader från det att beslutet meddelades.

Men enligt 13 kap. 13 § andra och tredje styckena LIP gäller inte dessa tidsgränser

- om Försäkringskassans beslut blivit felaktigt på grund av att den som beslutet avser har lämnat oriktiga uppgifter eller har underlåtit att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet enligt LIP eller annan lag
- om det efter de i samma paragrafs första stycke angivna tidpunkter visar sig att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller det finns andra synnerliga skäl eller
- om beslutet påverkas av att ett beslut om PGB eller pensionsrätt, som avser en annan person än den försäkrade, ändrats.

Ett annat beslut enligt LIP som fattas av Försäkringskassan än ett beslut om PGB, pensionsrätt, pensionspoäng eller vårdår får aldrig ändras till nackdel för en enskild i andra fall än i de fall som nu nämnts. Men i dessa fall får

ändring göras oavsett vilken tid som förflutit sedan beslutet meddelades (13 kap. 13 § första stycket LIP jämfört med andra och tredje styckena samma paragraf).

Stig Orustfjord

Birgitta Smedberg